Brolių Černiauskų knygos sutiktuvės

Praėjusį penktadienį Varėnos viešojoje bibliotekoje vyko fotomenininkų brolių Algimanto ir Mindaugo Černiauskų knygos „Fotografija. III knyga" (Antoginė. Rešotai. Atminties klodai) sutiktuvės, kuriose dalyvavo knygos autoriai, prie knygos leidimo daug prisidėjusi Europos Parlamento narė Laima Andrikienė bei žurnalistas Valdas Kilpys

Živilė PUIDOKAITIENĖ

Žurnalisto Valdo Kilpio teigimu, kai ši knyga papuolė jam į rankas, jis labai dvejojo, ką tokio esminio būtų galima pasakyti, kadangi tai knyga, kuri beprotiškai yra daugiaprasmė. „Apie ją galima kalbėti labai įvairiapusiškai. Tai yra knyga, kurioje yra vaizdai ir prie kiekvieno vaizdo yra tam tikras tekstas, esė, impresija. Knyga, galima sakyti, yra baltai juoda, tik nedaug vaizdų yra spalvoti. Kodėl taip nutiko, galbūt paaiškins autorius, tačiau grįžtu prie minties, kad paėmus knygą į rankas, galvojau, kokią kalbėjimo strategiją pasirinkti. Lengviausia būtų kalbėti apie šią knygą kaip apie dar vieną prisiminimų albumą arba tiesiog dar vieną knygą, kurioje parodoma rūsti Sibiro realybė, kurioje buvo atsidūrę mūsų tėvai ir seneliai. To galbūt ir pakaktų, nes Sibiro kančios ir išgyvenimai savaime ta tema yra rimta ir nieko daugiau papildomo nereikalauja. Bet tokių knygų yra ir yra nemažai, ypač jeigu kalbėsime ne apie fotografiją, o apie prisiminimus, apie memuarus, jų tikrai nestinga", – įspūdžiais dalijosi V. Kilpys. Žurnalisto nuomone, būtų galima kalbėti apie šią knygą kaip apie grynai fotografijų albumą, mat kas žino brolius Černiauskus, tai suvokia, kad vaizdai čia yra „aukščiausios prabos": „Tai nėra atsitiktiniai dalykai. Tai yra akimirkos, kurių kiekviena pasakoja savo istoriją. Gera nuotrauka yra tokia, į kurią pažiūrėjus, tau atsiveria visa numatoma istorija, kiekviena ši nuotrauka turi gilų prasminį lygį. Taip pat galima apie šią knygą kalbėti kaip apie nuotraukų albumą, kokybišką, aukščiausios klasės nuotraukų albumą. Bet tuomet ta kalba nebus pilnutinė, nes tai nėra vien tik albumas".

Anot V. Kilpio, šios knygos pagrindinė vertė ir yra ta, kad joje telpa ir vaizdai, ir tekstai, ir jie tarpusavyje yra taip organiškai susipynę, neatsiejamai, vienas kitą papildantys, tad apie knygą reikia kalbėti ir kaip apie literatūros kūrinį, ir kaip apie fotografijų albumą, ir kaip apie tam tikrus rūsčios praeities prisiminimus. Žurnalisto teigimu, ši knyga yra puiki galimybė pagilinti jaunų žmonių suvokimą apie praeitį, apie tremtį, apie tuos dalykus, kurie jaunų žmonių yra priimami truputį su šypsena, nes apie tai kalbantys žmonės dažniausiai jau yra pasiekę brandų amžių ir jaunimui kartais tai nebūna įdomu.

Algimantas Černiauskas teigė, kad šioje knygoje yra tik kaimo žmonės, nerasime nei vieno profesoriaus, nei vieno politiko, mero protreto ir pan. Tai yra kaimo žmonių gyvenimas.

Mindaugas Černiauskas perskaitė trumpą ir kraupią, ir labai jaudinančią novelę „Partizanų motina".

L. Andrikienė teigė, kad tai yra labai išskirtinė knyga, kokių mūsų literatūroje nėra daug. Fotografija su tekstu yra taip vienas kitą papildantys, kad paskui sunku įsivaizduoti, kaip jie galėtų gyventi vienas be kito. „Pastebėjau, koks broliams yra svarbus kryžius. Kryžius – ne tik krikščionybės simbolis, jiems kryžius yra Lietuva, kryžius yra tremtis, lietuviškas kaimas. Kai žiūriu į šią knygą, aš matau išeinantį kaimą, tą Lietuvos kaimą, kurio yra vis mažiau. Aš labai džiaugiuosi, kad broliai Černiauskai rado būdą užfiksuoti tą kaimą ir palikti jį mums bent nuotraukose. Tai yra mūsų visų bendras turtas".

Sveikinimo žodį tarė ir Varėnos meras Algis Kašėta bei Kultūros ir sporto skyriaus vedėja Regina Svirskienė. Padėka skambėjo ne tik už šią išskirtinę knygą, bet ir už Varėnos krašto garsinimą, už be galo svarbų ir atsakingą darbą. Meras Algimantą įvardijo kaip Merkinės miestelio sielą, kurio darbus įvertino ne tik kraštiečiai, bet ir visa Lietuva, Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos komisija 2018 metų premiją nusprendė skirti dviem kartu kuriantiems etninės kultūros atstovams: rašytojui, gamtininkui, kraštotyrininkui Henrikui Gudavičiui ir fotomenininkui Algimantui Černiauskui už sukauptus lietuvių etninės kultūros šaltinius ir jų sklaidą, tradicinės gamtojautos raišką kūryboje, Dainavos krašto savimonės ugdymą. Vasario 16-ąją premiją įteiks Prezidentė Dalia Grybauskaitė.

Projektą „Dzūkų lobiai" remia

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

Ar drožinėti paprasta?

Sausio 17 dieną Varėnos viešojoje bibliotekoje pristatyta tautodailininko, medžio drožėjo Algirdo Juškevičiaus knyga „Drožinėti paprasta". Dalyvavo knygos autorius, kalbos redaktorė Joana Grigaitienė, Lietuvos tautodailininkų sąjungos pirmininkas Jonas Rudzinskas.

Knygos redaktorė Joana Grigaitienė, knygos autorius Algirdas Juškevičius ir Lietuvos tautodailininkų sąjungos pirmininkas Jonas Rudzinskas

Jonas Rudzinskas apie knygą kalbėjo kaip apie drožybos vadovėlį, į kurį autorius sudėjo savo žinias, gebėjimus, patirtį, kuriame norintys eiti drožybos keliu suras, kaip išmokti medžio drožėjo amato: kokios žinios lemia sėkmę, kaip drožinėti greitai, gražiai ir saugiai, kaip pradėti ir užbaigti gaminius, kokios lietuviškų ir kitų šalių drožinių tradicijos, kokios galimos klaidos drožinėjant ir kaip jų išvengti, kaip tinkamai paruošti instrumentus. Pasak pašnekovo, A. Juškevičius turi neeilinę dovaną nusakyti daikto esmę, parašyti gerai, aiškiai, koncentruotis į amatą (tai lemia vadovėlio sėkmę), nenukrypstant į filosofines erdves. Knygai pasirinktas kokybiškas popierius, netaupant puslapių, sudėtos kokybiškos nuotraukos, kokybiškas spaustuvininkų darbas.

Algirdas Juškevičius apie drožybą kalbėjo apimdamas platesnes sritis nei amatas. Drožyba – tai ir kelias į meno, istorijos, kultūros, medžio pažinimą, protėvių šaknų paieška ir studijos. Tai ir šeimos narių bendravimo būdas, tradicijų perdavimas ateinančioms kartoms. Visada domino senovinės medžio meistrystės paslaptys, kurias naudojo mūsų senoliai, žalia mediena, paprasti įrankiai ir jokių modernių staklių, metų laikų įtaka. Atvykęs į Varėną Algirdas dėstė matematiką. Įkūrė drožybos būrelį, kuris išaugo į dailės studiją „Kadagys". „Buvo daug norinčių drožinėti. Per 36 metus studijoje darbavosi daugiau nei 300 jaunųjų drožėjų. Kai kurie pasirinko profesijas, susijusias su medžio darbais, meistravimu ar daile", – džiaugėsi tautodailininkas. Drožyba – mėgstamas užsiėmimas, tapęs profesija. „Drožybos kryptys mano kūrybos kelyje keičiasi savaime: nuo mažų skulptūrėlių prie didelių, anksčiau labiau domino sakralinė skulptūra, kryždirbystė, Užgavėnių kaukių laikotarpis, gumbai, o dabar – žaislai ir istorinė rekonstrukcija", – pasakojo drožėjas, tautinio paveldo daiktų tradicinis amatininkas, senųjų amatų dailidystės, drožybos, žaislininkystės, šaukščiaus amatų puoselėtojas. Žaislininkystė suteikia daug gerų emocijų, lavina, skatina domėtis istorija, tautos kultūra, kai kada mokslu.

Joana Grigaitienė džiaugėsi gavusi galimybę dalyvauti knygos kūrime. Jos tėvas buvo medžio meistras, todėl leidinyje aprašyti įrankiai ir procesai nebuvo svetimi. Stebino tai, kiek autorius sugebėjo išjudinti reiškinį. „Per keliasdešimt metų sukaupta tiek menininko-tautodailininko patirties, medžio apdirbimo pavyzdžių, mokymo ir mokymosi projektų, kad subrendusi mintis visą drožybos meno praktinę patirtį ir metodiką išleisti atskira knyga „Drožinėti paprasta" yra tarsi edukacinės Algirdo Juškevičiaus veiklos vainikavimas. <...> Tartum šimtametės girių dvasios užburtas, Algirdas Juškevičius su medžiu nesiskiria visą savo gyvenimą. Gražus, įspūdingas tas pasaulis, kurį savo vaizduotėje turi menininkas ir su kuriuo jis stengiasi supažindinti kitus. Jis pats kūryboje, o kūryba – jame".

Sveikinimo žodį tarė Varėnos rajono savivaldybės meras Algis Kašėta, A. Juškevičiaus kolegos, studijų draugai, mokiniai, lietuvių liaudies dainas atliko Judita Ikasalienė.

Daiva ARMONIENĖ
Varėnos viešosios bibliotekos metodininkė

Paroda „Senasis dzūkiškas kaimas"

Varėnos viešojoje bibliotekoje (II a.) veikia fotografijų paroda „Senasis dzūkiškas kaimas". Parodos rengėja profesorė, habilituota mokslų daktarė, etnologė Irena Regina Merkienė atrinko jas Lietuvos istorijos instituto rankraštyne iš Etnologijos skyriaus fototekos.

„Laikas nenumaldomas. Keičiasi kartos, keičiasi ir gyvenimo būdas. XX a. vidurio žmonių veidai, jų šiokiadieniai ir šventės vis labiau dyla iš atminties, o daugeliui ir visai nepažįstami, išliko to meto nuotraukose, kaip nebylūs kitokios – senosios agrarinės kultūros liudininkai. Rengiant knygą apie Valkininkus, kuri numatyta išleisti „Versmės" leidyklos monografijų serijoje „Lietuvos valsčiai", kilo mintis bent dalį turimų iliustracijų parodyti visuomenei, kad ji geriau pažintų kultūros paveldą.

Unikalių nuotraukų autoriai – Lietuvos etnologai: istorijos m. kand. Izidorius Butkevičius, dr. Vladas Gobis, habil. dr. prof. Vacius Milius, habil. dr. prof. Angelė Vyšniauskaitė, habil. dr. Juozas Kudirka ir kiti, Rinkdami etnografinę medžiagą savo mokslo darbams, ne kartą lankėsi Dzūkijoje, fiksavo to meto kaimo sodybas, atskirus pastatus, darbus", – sako R. Merkienė.

Varėnos viešosios bibliotekos inf.